

פחד דוד

פרשת
בהר בחוקותי
כ"ד אייר
תשע"ז
870

אבות פרק ה'

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות	6:56	7:12	7:04	7:13
מוצאי שבת	8:13	8:16	8:17	8:15
רבינו תם	8:50	8:51	8:51	8:48

המולד לבילי ששי בשעה 8:32 דקות ו-12 חלקים
ראש חודש סיון - יום ששי

הילולא
דצדיקיא

- כד - רבי אליעזר צבי סאפרין האדמו"ר מקאמראנא
- כה - רבי חיים חורי
- כה - רבי שלמה אמסלם
- כו - רבי משה חיים לוצאטו
- כז - רבי יצחק ב"ר יששכר אבולעפיה
- כח - שמואל הנביא
- כט - רבי מאיר מפרמישלאן

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

משכיל לדוד

בלבול את החומריות והתאוות האנושיות

נמצא שכל הכסף שלקחו ממצרים הוא רק מושאל אצלם ואינם משלמים עליו ריבית, ואיך הם רוצים להלוות מזה הכסף לעמיתכם בריבית? הלא עליהם לזכור זאת כי שכשם שקיבלו בהשאלה כסף ממצרים ללא תשלום כל ריבית והוא רק מושאל אצלם, כך עליהם לדעת שהכסף הוא של בורא העולם, ומשלו הם חיים וקיימים ובבא הזמן יבוא לקחת אותו מידם ואם כן היאך ירצו להלוות אותו בריבית ולא יחפצו לקיים בו חסד עם זולתם, והבן.

ומעשה בחתם סופר שאחד מאמדי העיר בא לפניו ואמר לו שרוצה לעזוב את העיר בשקט מבלי שאף אחד ידע, כיון שהוא ירד מנכסיו לגמרי ולא נשאר לו כלום ומתבייש בכך ולכן עוד בטרם יודע הדבר לנושים - הוא חפץ לברוח. ושאלו החתם סופר מדוע אינו הולך ליריד לנסות שוב את מזלו, השיבו האיש שלא נותרה לו שום פרוטה בכיסו. שאל אותו הרב מהו הסכום הדרוש לו לחזור לעסקיו, והאדם נקב בסכום עתק... ללא שהות והיסוס קם הרב ממקומו והוציא מהארון את כל הסכום ונתן לו כהלואה ואמר לו "לכשיאיר ה' את מזלך שנית, תחזיר לי".

שמח העשיר והודה לרב ובאמת בירך ה' את מעשה ידיו והצליח ושגשג שנית כבתחילה וחזר בכבוד ובשמחה להשיב את הכסף לרב, וצירף לזאת קופסה קטנה ובה מספר יהלומים יקרים כאות הוקרה על החסד שעשה עמו. פתח הרב את הקופסה והביט ביהלומים בהשתאות כשעה ארוכה ולאחר מכן השיבה לעשיר ואף שהפציר בו העשיר פעם אחר פעם שייקח ושהוא מעניק לו זאת מכל הלב, אמר לו החתם סופר "וכי אתה רוצה להכשילני באיסור ריבית חלילה?" שאלו תלמידיו - אם כן מדוע בתחילה הרבה הרב להביט ביהלומים ולהתפעל מיופיים, והלא אסור ליקח, השיב הרב שרצה להגדיל ולהעצים את גודל המצוה שבאה לפניו - איסור לקחת ריבית ואפילו שבוז מפיסד ממון הרבה.

כך היא דרגתם ומעלתם של הצדיקים זיע"א, לא אכפת להם מן הממון אלא מהמצוות התלויות בו. וזו כוונת ה' יתברך שעל ידי שנתקדשנו במצוותיו בכל ענייני החומר והממון, ניטע בלבנו את האמונה התמימה בו יתברך ושהכל שלו וכך נוכל להודות לו ולשבחו על כל הטוב אשר גמלנו ולא נטעה לומר "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

וזו הסיבה שבשנת השמיטה ובשנת היובל מצויים אנו להחזיר את העבדים וכן להחזיר את הבתים לבעליהם, לומר שאיננו בעלים גמורים על העבדים והקרקעות אלא שלו הם, וברצונו נתן לנו וברצונו החזירם להם.

ומעתה נמצא חוט אחד סובב ומקיף את כל הפרשה מתחילתה ועד סופה. החומר - הממון, קנייני העולם הזה אינם שלנו וברשותנו אלא, אנו פקידים של הקב"ה בעולם הזה ואת זה באות השמיטה והיובל והשבת וכן מצות הריבית לחקוק ולהחזיר בקרבנו.

"וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר"

(ויקרא כה, א)

בפרשה מבוארים כמה עניינים, עניין שמיטה - שלאחר שש שנים שעבדו באדמה צריכים לשבות ממלאכה בשדה בשנה השביעית. עניין היובל - לאחר שבע שמיטות בשנת החמישים שנת שבתון נוספת לארץ, ובה חוזרות הנחלות לבעליהן, ובה משוחררים העבדים. עניין הריבית - שאסור ליתן הלוואה תמורת טובת הנאה כל שהיא. עניין השבת - בסוף הפרשה שוב הוזכרה השבת שלאחר ששת ימי המעשה באה שבת באה מנוחה. וצריך הבנה בעומק טעם מצוות אלו, ומה חפץ ה' שנלמד מהן. ועוד צריך ביאור - מהו הקשר בין כל חלקי הפרשה והמצוות הכתובות בה.

ונראה לברר שיש תכונה לאדם והיא שהרגל נעשה טבע, אדם שמורגל להיות בעלים על הרכוש חש בנפשו הרגשה שהוא שלו והוא הבעלים היחידי על הדבר, ואז כשיש לו מצווה או מטלה לעשות בממונו או ברכושו קשה הדבר שבעתים שהרי זה שלו ולמה יתן לאחר, על כן רצה הקב"ה לזכות את ישראל וליטע בנפשם את יסוד האמונה הגדולה בבורא עולם ושלא יהיו קשורים לחומר ויקשה עליהם עשית המצוות, וגם שידעו למי העושר והכבוד באמת שייכים. על כן ציוונו הבורא יתברך מצוות רבות שמזכירות וממחישות לנו את העניין הזה.

וזה טעם השמיטה שלאחר שש שנות עבודה בקרקע חושב האדם שהנה כבר הרויח הרבה ויש לו אפשרות נוספת להתעשר בשנת עבודה נוספת. ואומר בורא עולם - לא, עליו לשבות ולנוח בשנה השביעית ואינו רשאי לעבוד אף אם יופסד לכאורה ממונו. ואז באמצעות ציווי זה האדם מפסיק את מרוצת החיים ורדיפת הממון ולוקח שנה של הפוגה לצורך מחשבה על ענייניו, ומגיע לידי הבנה למי הממון והקרקע שייכים - "כי לי כל הארץ". (שמות ט, ה).

ועל ידי כך מגיע להכרת טובה לבורא העולם על כל אשר נתן לו. וכן מצוות שנת היובל באה מאותו טעם שלא להרגיש בעלות על העולם, אלא יש כאן בורא עולם שהכל שלו. ואף במצוות הריבית - שלכאורה יבוא האדם ויאמר והלא הכסף שלי, אעשה בו כאוות נפשי ואלונו בריבית קצוצה וארויח שבעתים... אך בורא העולם ויוצר האדם אסר זאת באיסור חמור, והטעם הוא כדי לקדש את הדבר החומרי ביותר שיש לאדם והוא הכסף - הממון, וכדי שלא יימשך אחר הגשמיות ושלא תהא נתונה מחשבתו תדיר כיצד להרויח עוד, וכמובן גם כלפי אדם שעומד לירד מנכסיו וזוקק להלוואה - חפץ ה' שחברו יעזרוהו וירומם אותו ולכן נאסר עליו להלוות כסף לעמיתו בריבית.

ונשאלת השאלה מהו הקשר בין איסור לקחת ריבית ויצירת מצרים שכתוב בפרשה? וחשבת לתרץ שהנה כל הכסף שלקחו בני ישראל ממצרים היה בהשאלה ולכן מזכיר ה' לבני ישראל האם בכסף שמושאל אצלם הם משלמים עליו ריבית!?

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

השגחה פרטית

באחת הפעמים בהן ססתי ממדינה למדינה, לאחר הנחיתה בשלום בארץ היעד נתגלתה לפתע תקלה חמורה באחת ממערכות המטוס.

כשגילו הסכנאים את התקלה בשדה התעופה, הם לא הצליחו להבין כיצד המטוס הצליח לטוס, ויותר מכך הם התפלאו כיצד המטוס הצליח לנחות בשלום מבלי שייפול באמצע הדרך.

קטני אמונה שראו זאת, אמרו שהיה זה מול גדול.

אך למעשה אין זהו מול בעלמא, כי אם שמירה מיוחדת והשגחה פרטית שהעניק הקב"ה ליושבי המטוס, וזאת על מנת לעורר אותנו לכך שהכל נתון בידו יתברך, ורק הוא ברצונו קוצב חיים לכל חי.

שש שנים ומעגל שנסגר

מעשה בתורם יהודי שביקש להעביר למוסדותינו תרומה בסך שמונת אלפים וחמש מאות פרנק, אותם הוא הניח בתוך מעטפה סגורה ושלח אלי. בעת קבלת התרומה הייתי מוכרח לצאת במהירות מביתי, ועל כן הנחתי את המעטפה החשובה בתוך אחד מספרי הקודש שלי, וכך נשכחה מעטפה זו מלבי.

לאחר זמן מה פגש אותי התורם וברר האם קיבלתי את המעטפה. השבתי לו בחיוב ובתודה, אך כדי שלא לגרום לו עגמת נפש או אכזבה - לא אמרתי לו כלל שאיני זוכר היכן הנחתי אותה.

שש שנים חלפו עברו, ולאחריהן הועברו ספרי הקודש מביתי למשרד בשישיבה. ביום המעבר נעשו בשישיבה גם מספר עבודות תיקון ותחזוקה במערכת החשמל, ובסוף היום נכנס עובד החשמל למשרד

במרה מפטירין

הפטרת השבוע: "ה' עזי ומעזי". (ירמיה טז)

הקשר לפרשה: בהפטרה מוזכר ענין הפורענות שיביא הקדוש ברוך הוא על ישראל כשלא יקיימו את המצוות, שהוא מענין התוכחה המוזכרת בפרשה המנבאת את הרעה שתקרה לשונאי ישראל אם חלילה לא יקיימו את חוקי התורה.

נצור לשונך

יכלו את ממונו

תולה ארץ על בלימה

גם יש לו לאדם ליהזר מלשבח את חברו בשבח הבא לידי הפסד, כענין האורח, שיצא ברוחב העיר ויפרסם לכל, את אשר גמלו בעל הבית טובה באכילה ושתייה וטרח לפניו הרבה, כי על ידי זה יתלקטו אנשים ריקים ויסורו אל בית בעל הבית ויכלו את ממונו. ועל ענין כזה נאמר "מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם - קללה תחשב לו". ומזה יש ללמוד, דהוא הדין, אם אחד השיג הלואה מאת חברו, ומפרסם לכל את גודל טובתו, כי על ידי זה מצוי הוא שיתקבצו אליו אנשים.

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

מי יחתום על מכתב הפיטורין?

"ולא תונו איש את עמיתו" (ויקרא כה, יז)

רש"י מציין לדברי חז"ל בתורת כהנים: כאן הזהיר על אונאת דברים שלא יקניט איש את חברו. וכן דרשו חז"ל בגמרא: "ולא תונו איש את עמיתו - באונאת דברים הכתוב מדבר".

ועוד הזהירו ואמרו חז"ל בגמרא (בבא מציעא נט, א) כי כל השערים [של תפילה] ננעלים חוץ משערי אונאה ומבאר רש"י: הצועק על אונאת דברים, אין השער ננעל בפניו.

מה הטעם לכך ומהי חומרת הדברים?

כותב רבינו בחיי ז"ל בפרשתנו: מפני שהמתאנה מצטער ביותר ויש לו חלישות הדעת, ואז לבו נכנע מחמת צרתו ותפלתו הבוקעת מתוך לב דואב, נאמרת בכוונה ונשמעת.

וכך מעורר המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל (בספרו לב אליהו ח"א): כמה יכול אדם להתקדש על ידי זהירותו לא להזיק ולצער חברו. כגון תלמיד הנכנס לחדרו בפנימית הישיבה ורואה שחברו ישן, והוא נזהר שלא לגרום רעש או להדליק את החשמל, כדי שלא לגזול את מנוחתו, הרי זה בא מתוך אהבת הבריות הנובעת מתוך אמונה "כי בצלם אלוקים עשה את האדם".

כמה קדושה ואור אלוקי שופעים על אדם זה. כמה מאושר הוא ומוצא חן בעיני הקב"ה עבור זהירות זו. אין לשער כמה יכול הוא להצליח בזה לעלות מעלה מעלה בשלבי התורה ועבודת ה'.

בישיבת באר יעקב עבדה תקופה ארוכה טבחיית שהיתה אשה אלמנה. כאשר הזדקנה, עבודתה כבר לא הייתה משכבר הימים והדבר גרם צער לבני הישיבה, עד אשר נאלצו לפטרה. ואולם ראש הישיבה הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל היה ירא לפטרה שהרי אלמנה היא וידוע ומפורסם עד כמה החמירה התורה על צער אלמנה.

שאל רבי משה שמואל לדעתו של הגר"י סולובייצ'יק זצ"ל כדת מה לעשות. והשיב לו הגר"י שאמנם אם מוכרחים לפטרה, אין ברירה וצריכים לפטרה. אלא שיחתמו על מכתב הפיטורין גם שאר חברי הנהלת הישיבה כדי שכולם יישאו בשותפות הדין הקשה שעלול ליפול עליהם רח"ל, ולא שרק אחד ישא בכולו...

עוד הוסיף הגר"י ויעץ: כדאי לתת לה כסף ככל שתדרוש, כי כסף הוא הדבר הכי זול שאפשר על ידו להפטר מגרימת צער. והראה בקשר לזה את לשון הרמב"ם בהלכות דעות (פ"ו ה"י) "חייב אדם להזהר ביתומים ואלמנות מפני שנפשו שפלה למאד ורוחם נמוכה אע"פ שהן בעלי ממון אפילו אלמנתו של מלך ויתומיו מוזהרים אנו עליהן שנאמר כל אלמנה ויתום לא תענון והיאך נוהגין עמהן לא ידבר אליהם אלא רכות ולא ינהוג בהן אלא מנהג כבוד ולא יכאיב גופם בעבודה ולבם בדברים קשים ויחוס על ממונם יותר מממון עצמו... וינהלם בנחת וברחמים גדולים וכבוד".

והעיר הגר"י על לשון זה של הרמב"ם שודאי אין כוונת הרמב"ם לדין כבוד בעלמא כעין חיוב הכבוד לרב. אלא שזה

הדרך והעצה לנהוג בה בכדי שלא לגרום לה צער שכה הקפידה התורה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מתי הקשב לא מתפזר?

הקשר בין שתי פרשיות אלו, "בהר בחוקותי". נראה לבאר כי כדי לזכות לתורה שניתנה בהר סיני חייב אדם להנמיך עצמו ולבטל את מידת הגאווה שבתוכו ולדמות עצמו להר סיני, שאף על פי שהיו הרים נוספים רמים וגבוהים, בכל זאת בחר הקב"ה לתת תורה על ההר הנמוך והוא הר סיני.

וכל כך למה?

כי זהו התנאי לקבלת התורה - ענווה ושפלות.

ולכאורה כיצד מגיעים לביטול האנוכיות כדוגמת הר סיני?

התשובה לכך היא:

"אם בחקתי תלכו".

כותב רש"י - שתהיו עמלים בתורה. על ידי עמל התורה והעסק בה, זוכה האדם לביטול האנוכיות ולמידת הענווה, כי כשעמל וטורח הוא בדבר כה נשגב ומרומם, אינו שם ליבו לדברים פעוטים וקטנים, וזהו הקשר בין פרשיות "בהר בחוקותי".

ביקרתי פעם בבית החולים אישה חשובה שניצלה בנס בחסדי ה', רעידת אדמה חזקה פקדה את האזור שלה, כל ביתה רעד ותמונה ענקית שהייתה תלויה על הקיר נפלה על ראשה... באותה שעה איבדה את הכרתה, וברחמי שמים חזרה להכרתה.

כששאלתי אותה הרי יש כללים ידועים בזמן רעידת אדמה, לרדת אל מתחת לשולחן, או מתחת למשקוף הבית, ומדוע לא נהגה כך?

ענתה לי כי באותו היום הגיעה אליה כמות גדולה של יהלומים מבלגיה, וישבה היא באותה שעה למיין אותם לפי גודלם וכל כך הייתה שקועה ועסוקה בעבודתה עד כי לא שמה לב לרעידת האדמה.

ולמדתי מתשובתה מוסר השכל עצום, שכאשר אדם עסוק ושקוע בדבר שחשוב בעיניו, ממילא אינו שם ליבו למאום ואינו חש במתרחש סביבו, לפי שכל כולו נתון לדבר שעסוק בו.

וכך היא הדרך בתורה הקדושה - ככל שיעמול בה ויטרח עליה וכל מעייניו בה - כך יזכה יותר לביטול העצמי שלו, ולא יפריע לו מאום ואף אם מאן דהוא יפגע בכבודו או לא יתנהג עימו כשורה לא יתן ליבו לדבר, לפי ששקוע הוא בתורה ומתעסק בה שעליה נאמר (משלי ה' י"ט) "אילת אהבים ויעלת חן".

חזק וברוך

מתחזקים באחוזה וזוכים לברכה

יעקב אבינו היה הראשון שאמר 'אמן יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא'. חז"ל אומרים (פסחים נו.) שכאשר יעקב חש כי ימיו ספורים, אסף את בניו ורצה לגלות להם את קץ הימים. כנאמר "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (בראשית מט. א), ומכיוון שלא רצה הקדוש ברוך הוא שיגלה זאת, נסתלקה ממנו רוח הקודש.

נחרד יעקב אבינו ואמר: "שמא חס ושלום יש במיטתי פסול כאברהם, שיצא ממנו ישמעאל, וכאבי יצחק שיצא ממנו עשיו"? השיבו לו בניו השבטים הקדושים: "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד. כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד".

באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

דברים אלה מופיעים גם בתרגום ירושלמי, בשינוי קל: לאחר דברי השבטים, אמר יעקב אבינו: "יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא".

אם כן, מה אמר יעקב אבינו; "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" או "יהא שמיא רבה מברך לעלם ולעלמי עלמיא"?

מבט מעמיק יותר בשני הפסוקים מעלה כי לשניהם משמעות אחת:

"ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", פירושו בארמית "יהא שמיא רבא מברוך לעלם ולעלמי עלמיא". מדוע אפוא איננו אומרים בקדיש את הפסוק בלשון הקודש, אלא דווקא את הפסוק בארמית?

במדרש (דברים רבה ב, לה) מובא שכאשר עלה משה רבינו למרום לקבל את התורה, שמע את המלאכים אומרים: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". נטל משה רבינו מילות שבח נפלאות אלה, והעניק אותן לישראל. אך כדי שלא לעורר את קנאת המלאכים, הן נאמרות בארמית, וכאשר אנו אומרים אותן בלשון הקודש לאחר קריאת שמע, הן נאמרות בלחש.

רב אסי המשיל זאת לאדם שנטל בגניבה יהלומים מארמון המלך. כאשר העניקים לאשתו, הזהיר אותה שלא תתקשט בהם בפרהסיא, אלא תענדם בבית בלבד.

והנמשל; פעם אחת ויחידה בשנה, ביום הקדוש ביותר, יום הכיפורים, כשעם ישראל דומים למלאכים, אנו אומרים את הפסוק בקול רם.

מחשבון אמנים

שכרו של האומר 'ברוך הוא וברוך שמו' עצום ורב. בשכלנו הארצי והמוגבל, איננו יכולים להשיג את הגמול האינסופי, המזומן ליהודי המבטא בשפתותיו את המילים המגדלות את שמו של הקדוש ברוך הוא בעולם.

המשנה אומרת (אבות ד. כב) יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה. מהי המצוה ששכרה הוא "קורת רוח" - השכר המזערי - בעולם הבא?

הסבא מקלם לימדנו, כי פעם אחת ויחידה שבה נאמרות המילים 'ברוך הוא וברוך שמו' מזכה אותנו בקורת רוח בעולם הבא, שכר העולה על כל הנאות העולם הזה, הצפויים לנו עד סוף ימינו.

הוסיף הסבא מקלם ואמר: השכר על עניית 'אמן' אחת גדול אלף מונים מהשכר המובטח למי שעונה ואומר 'ברוך הוא וברוך שמו', ואילו שכרו של העונה 'אמן יהא שמיא רבא' גדול אלף מונים מזה השמור למי שעונה, 'אמן' אחת.

נמצאנו למדים, ביאר הסבא מקלם, כי ערכה של אמירת 'אמן יהא שמיא רבא' גדול פי מיליון מעניית 'ברוך הוא וברוך שמו', ששכרה עולה על כל הנאות העולם הזה.

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

זכור לטוב

משל למלך בשר ודם שיש לו בנים ועבדים הרבה בתוך ביתו, ויש לו למלך עבד זקן ביניהם שהוא מלמד את בניו דרכים נאים ומעשים טובים, ובכל יום ויום כשנכנסין בניו ועבדיו לפניו מניח המלך את כולם ואוהב את העבד הזקן שיש לו בתוך ביתו. ואמרו לו עבדיו למה אהבת את העבד הזקן יותר מן הכל? ואמר להם המלך אלמלא עבד זקן זה שהוא מלמד את בני דרכים נאים ונעימים ומעשים טובים, מה יהיה עליהן.

כך דברי תורה הואיל ומכריעין את ישראל לכף זכות ומחנכין אותן במצות ומביאין אותן לחיי עולם הבא, לפיכך חביבין דברי תורה עליו על הקב"ה יותר מכל באי עולם ומכל מעשי ידיו שברא. ואמר לי רבי שני דברים יש בעולם ואני אוהבם בלבבי אהבה גמורה, ואלו הן תורה וישראל, אבל איני יודע איזה מהם קודם.

אמרתי לו בני, דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה, שנאמר (משלי ח) "ה' קנני ראשית דרכו" וגו', אבל אני אומר ישראל קדמו, שנאמר (ירמיה ב) "קודש ישראל לה' ראשית תבואתה". משל למלך שהיה לו אשה ובנים בתוך הבית, וכתב את האגרת אל המקום שאשתו ובניו שם, אלמלא אשתי ובני שלי שעושין לי נחת רוח בתוך הבית החרבתי את המקום. כך אלמלא הם ישראל לא נברא העולם ונחרב העולם, לכך נאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתה ונאמר ה' קנני ראשית דרכו וגו'.

ממנו חכמה ובינה דעה והשכל וכי יכול לפרנס את עצמו אפילו שעה אחת?

כך כל בני אדם כשתינטל ממנו דעה הרי הן חשובין כבהמה וחיה ועוף ושאר בריות שברא הקב"ה בעולמו. מעיד אני עלי שמים וארץ שיושב הקב"ה ומחלק בידו מזונותיו לכל באי עולם ולכל מעשה ידיו שברא, מאדם עד בהמה מרמש ועד עוף השמים, והכתוב הוא אומר (ישעיה לג) "יראת ה' היא אוצרו".

דבר אחר, יראת ה' היא אוצרו - משל למלך בשר ודם שהיו לו בנים ועבדים הרבה ומבקש להוכיחן כל אחד ואחד בפני עצמו ורואה שאינן מקבלין עליהן התוכחות שלו, מה עשה המלך כתב כל דברים על הנייר ותלאה בחצר החיצונה. הראשונה אגרת פתוחה לכל אדם, והכרוז יוצא מלפני המלך ומכריז ואומר כל מי שיבא אל האגרת הזאת ויקרא אותה ויקיים כל מה שכתוב בה יבא ויטול לחם ומזונות מלפני המלך, כך הן ישראל דומין בעוה"ז בדברי תורה, כיון שבא אדם לידי מקרא ומשנה ומלמד מהן יראת שמים ומעשים טובים הן זנין ומפרנסין ומכלכלין אותן עד שיכנסו לבית עולמו, שנאמר "והיה אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת יראת ה' היא אוצרו". ואמר לי רבי מפני מה חביבין דברי תורה על הקב"ה יותר מכל באי עולם, אמרתי לו בני מפני שדברי תורה מכריעין את ישראל לכף זכות ומחנכין אותן למצות ומביאין אותן לחיי עוה"ב.

פעם אחת הייתי עובר ממקום למקום מצאני אדם אחד שיש בו מקרא ואין בו משנה, ואמר לי רבי אני רוצה לומר לפניך דבר אחד ומתיירא אני שמא תקפיד עלי. אמרתי לו בני אם אתה שואלני בדברי תורה מפני מה אקפיד אני עליך? ואמר לי רבי מפני מה נאמר (תהלים קל"ו) "נותן לחם לכל בשר", ונאמר (שם קמ"ז) "נותן לבהמה לחמה לבני עורב אשר יקראו", ואדם אין מכין הוא לזו? אמרתי לו בני בדרך ארץ שאדם עושה בידו וכי אין הקב"ה מברך את מעשי ידיו, יכול יהא יושב ובטל מן המלאכה או מן המשא ומתן, ת"ל (דברים י"ד) "למען יברכה ה' א-להיך בכל מעשה ידך אשר תעשה". ואמר לי רבי תשובה זו שהשתבתי, היא שיטה הראשונה שאמרתי לך והיא מקובלת בעיני.

אמרתי לו, בני יש כח לאבי שבשמים שיתן בי חכמה ובינה ודעה והשכל, ואשיבך עוד על מי ששאלתני. צא ולמד מן השוטה שעובר בשוק, כיון שניטל

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

שנה קשה היתה אותה שנה במרוקו. שנה של בצורת ושל מחסור במזון ובכסף. באותה שנה הגיעו למרוקו שליחים מארץ ישראל, וגם שליחים ממארקש, כדי לאסוף תרומות עבור יתומים ותלמידי חכמים.

גבאי העיר היו אובדי עצות. מחד גיסא, אי אפשר להשיב ריקם את פני המשולחים, ומאידך גיסא, לא ידעו למי לתת, לאלו מארץ ישראל, או לאלו ממארקש? שכן, מעות לתת עבור כולם לא היה בידם, מפני השנה הקשה שפקדה את הארץ.

מה עשו? הלכו ליטול עצה מרבי חיים פינטו זיע"א כדת מה לעשות?

שמע כ"ק רבי חיים זיע"א את הדברים, ואמר לגבאים ללכת לבתיהם, ולשוב אליו מחר. ולעת עתה, הורה שיתנו למשולחים אוכל ומקום ללינה.

הגבאים עשו כן, ושובו אל בית הרב למחרת בבוקר.

כשנכנסו, שאל אותם כ"ק רבי חיים זיע"א: "האם עני פלוני הלך לבית עולמו"? הלכו הגבאים ובדקו בפנקס ה"חברה קדישא" ומצאו, כי אכן כן. באו אל כ"ק רבי חיים זיע"א ואמרו לו: "כן הדבר. אותו עני הלך אתמול לבית עולמו".

כששמע כך, ביקש רבי חיים זיע"א מהגבאים: "לכו נא לביתו של העני, חפשו שם במקום פלוני, ואת כל מה שתמצאו הביאו אלי".

הגבאים תמהו למשמע הדברים. הן הוא היה ידוע כאדם ערירי, וכעני מרוד כל ימיו, ומה כבר ימצאו שם? אך כמי שאמונים על החובה לציית לדברי הצדיק, הם מיהרו לעשות את רצון הצדיק זיע"א והלכו לביתו. חיפשו באותו מקום ושם מצאו אוצר בלום של כסף וזהב, אבנים טובות ומרגליות.

חזרו הגבאים עם כל הרכוש לבית כ"ק רבי חיים זיע"א, והניחו את האוצר על שולחנו הטהור. כ"ק רבי חיים זיע"א נטל את כל הרכוש והכסף הרב, וחילקו שוה בשוה בין משולחי ארץ ישראל ובין משולחי מארקש. ועוד נשאר ממון רב כדי לפרנס בו את עניי העיר מוגאדור. זאת, מכיון ולא היו לו לאותו עני קרובי משפחה לרשת אותו.

ואמנם, יהודים ולא יהודים היו מכבדים ומוקירים מאד את רבי חיים זיע"א, והיו מביאים לו דורות רבים, כדי להתברך על ידו. ביניהם היו יורדי ים רבים, אשר הביאו לו מתנות מארצות שונות, מפורטוגל, אנגליה וספרד, אותם פקדו לרגל מסחרם.

שנת תר"ד היתה שנה קשה מאד עבור יהודי מוגאדור. גזירות קשות נגזרו אז על היהודים בעניינים שונים. הצרפתים הפגיזו את העיר מכיוון הים, ויהודים רבים נהרגו אם בחרב, ואם על ידי התותחים, ואם ברעב או בשבי. עת צרה היתה ליעקב.

כ"ק רבי חיים זיע"א עמד אז בפרץ להציל את היהודים אשר היו נתונים למשיסה ולבוזזים, ובכוח תורתו ותפילותיו עצר את המשחית מלהיכנס אל שערי העיר. ולא עוד - העיד שמשו ונאמן ביתו הצדיק רבי עוזי סלימן בן חיים זצ"ל - אלא מאז ואילך, למלאך המות לא היתה כל רשות להיכנס למוגאדור, רק באם קיבל רשות מרבי חיים פינטו זיע"א.